

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กวางเครือ)

พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่พิจารณาเห็นว่ากวางเครือเป็นสมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาหรือวิจัย มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และอาจจะสูญพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีระบบการจัดเก็บข้อมูล และมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเหมาะสม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้กวางเครือเป็นสมุนไพรควบคุม

ข้อ ๒ กวางเครือตามข้อ ๑ ได้แก่

(๑) กวางเครือขาว ตามชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Pueraria candollei* Graham & Benth. var. *mirifica* (Airy Shaw et Suvatavhandhu) Niyomdham และ *Pueraria candollei* Graham & Benth. var. *candollei* วงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

(๒) กวางเครือแดง ตามชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Butea superba* Roxb. วงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

(๓) กวางเครือดำ ตามชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Mucuna macrocarpa* Wall. วงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

กวางเครือตามวรรคหนึ่ง ให้หมายถึงกวางเครือที่เรียกชื่อตามชื่อท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น เครือเขาปู่ ตาลานเครือ จานเครือ ตานจอมทอง ทองเครือ โพ้ตะกู โป่มือ เกาฮ่อม เบ็งเก้ มะบ้าแมง ยางดำ สะบ้าลิง สะบ้าลิงดำ หมักบ้าลิ้มดำ แสนเฮาห่อม เป็นต้น และให้หมายความรวมถึง หัว รากใต้ดิน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของกวางเครือด้วย แต่ไม่รวมถึงกวางเครือที่ประกอบเป็นตำรับยาแล้ว

ข้อ ๓ ผู้ครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษาหรือขนย้ายกวางเครือที่มีแหล่งที่มาตามธรรมชาติเกินกว่าจำนวนหรือปริมาณดังต่อไปนี้ ให้แจ้งแก่นายทะเบียน

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขากาการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และหมอพื้นบ้าน จำนวนหรือปริมาณเกิน ๑๒ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๑๒๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับ กวาวเครือขาว จำนวนหรือปริมาณเกิน ๘ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๘๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับ กวาวเครือแดง และจำนวนหรือปริมาณเกิน ๔ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๔๐ กิโลกรัมน้ำหนักสด สำหรับกวาวเครือดำ

(๒) หน่วยงาน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยทั้งของรัฐและเอกชน จำนวนหรือปริมาณ เกิน ๒๔ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๒๔๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือขาว จำนวน หรือปริมาณเกิน ๑๖ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๑๖๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือแดง และจำนวนหรือปริมาณเกิน ๘ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๘๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับ กวาวเครือดำ

(๓) โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ส่งออกหรือนำเข้ากวาวเครือ จำนวนหรือปริมาณ เกิน ๑๒๐ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๑,๒๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือขาว จำนวน หรือปริมาณเกิน ๘๐ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๘๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือแดง และจำนวนหรือปริมาณเกิน ๔๐ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๔๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับ กวาวเครือดำ

(๔) เกษตรกรและประชาชนทั่วไป จำนวนหรือปริมาณเกิน ๖ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๖๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือขาว จำนวนหรือปริมาณเกิน ๔ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๔๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือแดง และจำนวนหรือปริมาณเกิน ๒ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๒๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือดำ

ข้อ ๔ ผู้ครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษาหรือขนย้ายกวาวเครือที่มีแหล่งที่มา จากการเพาะปลูก จำนวนหรือปริมาณเกิน ๑,๒๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๑๒,๐๐๐ กิโลกรัม น้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือขาว จำนวนหรือปริมาณเกิน ๘๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๘,๐๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือแดง และจำนวนหรือปริมาณเกิน ๔๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักแห้ง หรือเกิน ๔,๐๐๐ กิโลกรัมน้ำหนักสดสำหรับกวาวเครือดำ ให้แจ้งแก่นายทะเบียน

ข้อ ๕ ผู้ปลูกกวาวเครือเพื่อการศึกษาวิจัยหรือส่งออก การจำหน่ายหรือแปรรูปเพื่อการค้า ให้แจ้งเนื้อที่ บริเวณ และปริมาณการปลูก พร้อมด้วยหลักฐานแก่นายทะเบียน

ข้อ ๖ การแจ้งตามข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕ ให้แจ้งแก่นายทะเบียนภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับ พร้อมด้วยหลักฐานตามแบบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริม ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยกำหนด ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่นายทะเบียนกลาง ณ กรมพัฒนาการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งแก่นายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในเขตท้องที่

ให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้งแก่ผู้แจ้ง

ข้อ ๗ ให้นำความในข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖ มาบังคับใช้แก่ผู้มีกาวเครือไว้ในครอบครอง เกินกว่าจำนวนหรือปริมาณที่กำหนดก่อนวันที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๘ ภายหลังจากแจ้ง ให้ผู้ได้ใบรับแจ้งปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) แสดงใบรับแจ้งไว้ในที่เปิดเผย

(๒) จัดทำบัญชีแสดงรายละเอียดของจำนวนหรือปริมาณการครอบครอง การใช้ประโยชน์ การดูแล การเก็บรักษา หรือการขนย้าย รวมตลอดถึงกรณีมีการเปลี่ยนแปลงและรายงานจำนวนหรือ ปริมาณข้างต้นตามแบบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยกำหนด ต่อนายทะเบียนภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

(๓) ให้ปิดป้ายแสดงสถานที่เพาะปลูกอย่างชัดเจน

(๔) รายงานอื่น ๆ ตามที่นายทะเบียนเห็นสมควร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ข้อ ๙ การศึกษาวิจัยกาวเครือที่มีแหล่งที่มาตามธรรมชาติ ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) แสดงหนังสือรับแจ้ง (ถ้ามี)

(๒) แสดงใบอนุญาตให้ศึกษาวิจัยกาวเครือ

(๓) จัดทำแผนดำเนินการปลูกทดแทน ณ แหล่งที่เป็นถิ่นกำเนิดของกาวเครืออย่างน้อย เท่าปริมาณที่นำไปใช้ พร้อมรายงานผลการดำเนินการต่อนายทะเบียน ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

(๔) ส่งโครงการวิจัยที่มีเนื้อหาสาระสำคัญครบถ้วนตามแบบที่นายทะเบียนกลางกำหนด

(๕) ส่งสำเนาข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนที่เป็นถิ่นกำเนิดของกาวเครือ

(๖) ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ณ สำนักงานนายทะเบียนกลางหรือสำนักงานนายทะเบียน จังหวัดในเขตท้องที่

ข้อ ๑๐ การศึกษาวิจัยกาวเครือที่มีแหล่งที่มาจากการเพาะปลูก ต้องปฏิบัติตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๔) และ (๖)

ในกรณีที่เพาะปลูกในที่สาธารณประโยชน์ให้มีสำเนาข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์
ให้แก่ชุมชนที่เป็นผู้รับผิดชอบดูแลที่สาธารณประโยชน์นั้น

ข้อ ๑๑ การส่งออกกวาวเครือเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า การจำหน่ายหรือแปรรูป
กวาวเครือเพื่อการค้า ที่มีแหล่งที่มาตามธรรมชาติ ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) แสดงหนังสือรับแจ้ง (ถ้ามี)

(๒) แสดงใบอนุญาตให้ส่งออกกวาวเครือเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า การจำหน่ายหรือแปรรูป
กวาวเครือเพื่อการค้า

(๓) จัดทำแผนดำเนินการปลูกทดแทน ณ แหล่งที่เป็นถิ่นกำเนิดของกวาวเครืออย่างน้อย
เท่าปริมาณที่ส่งออกเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า การจำหน่ายหรือแปรรูปเพื่อการค้า พร้อมรายงานผล
การดำเนินการต่อนายทะเบียน ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

(๔) ระบุปริมาณการส่งออกเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า การจำหน่ายหรือแปรรูปเพื่อการค้า

(๕) ระบุชนิดและส่วนของกวาวเครือ เช่น สารสกัด เนื้อเยื่อ หัวสดหรือตากแห้ง เป็นต้น

(๖) ระบุสถานที่ประกอบกิจการ หรือสถานที่ที่ส่งออกเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า
การจำหน่ายหรือแปรรูปเพื่อการค้า

ข้อ ๑๒ การส่งออกกวาวเครือเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า การจำหน่ายหรือแปรรูป
กวาวเครือเพื่อการค้า ที่มีแหล่งที่มาจากการเพาะปลูก ต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๑ (๑) (๒) (๔) (๕) และ (๖)

ข้อ ๑๓ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

พินิจ จารุสมบัติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข